

*Asistența publică
Asistență publică*
Cântec

Foale verde salbă moale,
*) Căpitane, Căpitane!
la mai intră'n cancelarie
Și mai cântă în controale
Foaia mea de liberare,
Că mi e dor d'acasă, tare.

Căpitane, vara trece,
Din două una alege:
Ori deschide carcera,
Ori dă-mi drumul la mândra
Ori deschide pușcăriă,
Ori dă-mi drumul la Maria.

— Foaia ta de liberare
Este pusă la păstrare,
Și ai să pleci băiete acasă
Când o fi iar țara grasă,
Și ai să pleci iar la Maria
Când pe rușii o lua puștia.

Jand. Frunțag
NINU GHR.

Com. Boteștii — Jud. R. Sîrat

*) E vorba de Cpt. T. Velicu, deșertnicul Comand. al Deteg. Jand.
Pază Pod C. Voda.

Orice cărți găsiți la Bibliotecă Națională
Str. Carol No. 100

PARFUMERIA ELITEI
FRĂȚII TIHAN

Strada Carol -- Constanța -- lângă Poștă

Domniei-Sale

Domnului _____

Str. _____

Com. _____

Jud. Constanța

Pretul 20 lei

Institut de Arte Grafice «Albania» str. Traian 16

100/100

An. VI. - 1942

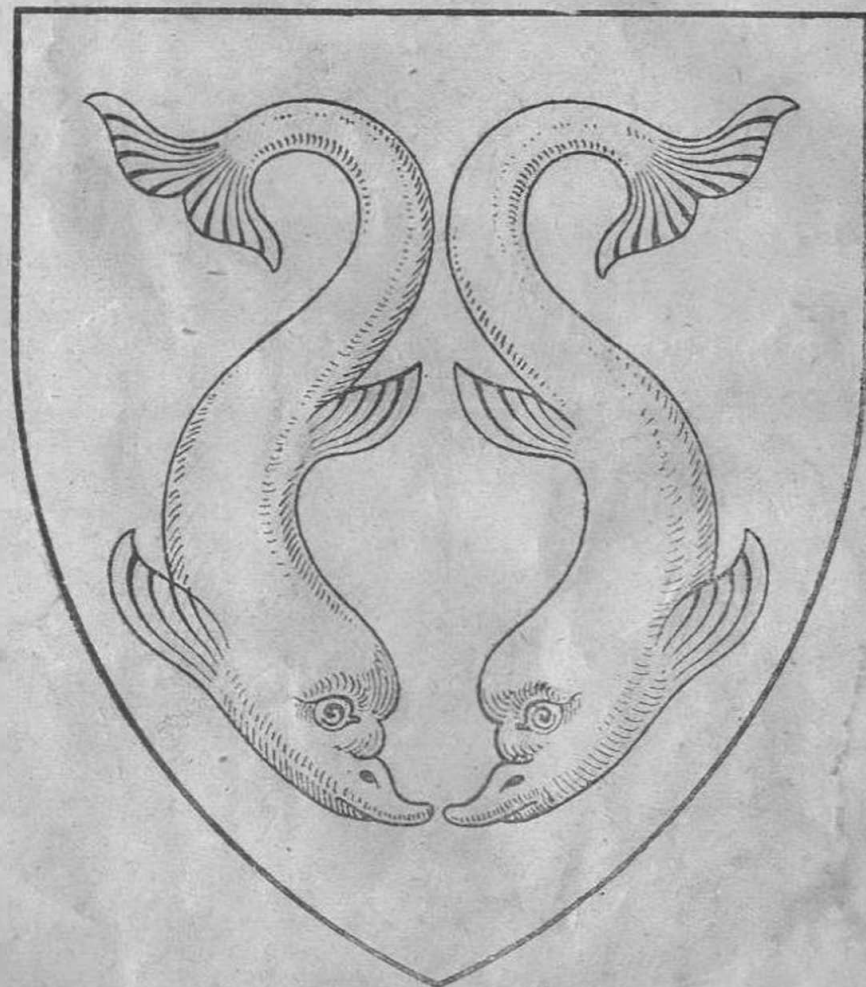
P. I. S
721

GANDURI DE LA MARE

revistă culturală regională

Inreg. sub nr. 5821 | 950

Condusă de TITUS CERĂU

Redacția și Administrația — Șc. No. 3 băeți, Str. Călărași
Abonamente Lei 200 . . Autorități Lei 1000

Prez. distinșilor colaboratori și onor. cititorilor Sărbătorii liniștite de Paști
și Cristos a Inviat!

Cuvântul anului al șaselea

Cu numărul de față intrăm în al șaselea an de existență. O apariție eroică, având în vedere greutatea timpurilor și tragedia tot mai aspră a vremurilor de față — scumpu noastră Dobrogea a fost ciuntită de involburarea sbuciumatului deceniu în care ne sbatem. Nu ne putem înăbuși durerea și numai speranța că, și pent u mult încercatul nostru neam, vor veni iar zile senine, ne face ca să ne păstrăm cuvințioasa linie de conduită față de neel ce ne sîn în mână destinele mult încercatului nostru neam. Dobrogeeni au fost totdeauna oameni cinștiți și Români ce vor munci la nevoie pentru scumpa lor moșie.

T. Cergău.

Aduc cele mai calde mulțumiri Băncii «Invățătorul Dobrogean»
și Cooperativei «Exportul» pentru ajutorul dat

SUMARUL:

Cpt. Nic. Mihalcea	. O luptă pe Mare
Em. Papazisu	. Scitul
Ioan Mica	. Cetăți dobrogene
. Aurel Dumitrescu	. Primăvară Euxina
Valerian Petrescu	. Iarnă dobrogeană
Al. Gherghel	. Pastel dobrogean
T. Cergău	. Poemă
I. D. Frasin	. În pustie
Em. Papazisu	. Slova Noastră
Folclor	. T. Cergău

Vulturii marini ai Dobrogei

O luptă pe mare

(Extras dintr'un jurnal de bord)

Zori de zi, la 26 Iunie 1941.

De patru zile, dela declararea războiului, navele noastre patrolau în vederea coastei, hotărâte să respingă încercările inamicului de a ataca litoralul.

La bordul distrugătoarelor, tăcere absolută. O alarmă aeriană dată către orele 2 dimineața, trezise tot echipajul la posturile de luptă și marinarii dela piese ascultau acum sgomotele avioanelor, ce fuseseră respinse de apărarea Constanței.

Un marinar dela postul cel mai ridicat, de observație, strigă spre comandă:

— «Se vede ceva la orizont, la tribord, ora două.

Și deodată, în direcția indicată, se îndreaptă binocurile și aparatele de observare, împreună cu privirile scrutatoare a două sute de marinari.

Lămurirea nu este complectă. Prin urma unei nopți de vară, alungată acum de crepuscul, se disting la orizont câteva pete, neconturate, dar detaliile de care aveam nevoie, nu se pot obține încă. Cu toate acestea, comenzile încep să curgă prin telefoane:

— «Armarea bateriei! Țintă la tribord! Ora. . .
Tragere centralizată. . . .

Telemetriștii urmăresc încordați petele mișcătoare. Inamicul e în drum spre coastă și cele câteva umbre încep să se transforme în niște coloane negre, înfipte în apă.

— Forță navală inamică! completează observația servantul din gabie, grăbit să-și anunțe comandantul, la zărirea nenumeratelor coloane, ce apăreau ca niște cosuri de fabrică, la orizont.

Dar iluzia era evidentă. Un fenomen obișnuit de refracție, tăiasă par'că în felii verticale siluetele celor două nave și ele apăreau acum ca o pădure de catarge.

— «Focul la patru căldări! Gata pentru viteza maximă! Pe drum mașinile! Stânga cârma! Drum 10 !... și comenzile aleargă, una după alta, dela un capăt la altul, al vaporului, în timp ce soneriile și indicatoarele electrice, anunță mereu confirmarea executării ordinelor. În clipa următoare, două distrugătoare sunt în drum spre larg, pentru a se apropia de inamic și a-i cunoaște compunerea lui exactă.

Acum s'a mai luminat ceva. Feliile în chip de coșuri de fabrică încep să se lipească între ele și în locul pădurii de catarge, apar două siluete mărețe, asemănătoare distrugătoarelor noastre de tipul «Regina Maria». Pe comanda de navigație și cea de artilerie, se știe precis cu cine avem de furcă: Conducătoare de flotilă sovietice, tip «Moskova»; tonaj 3000, viteză 37 noduri, 5 tunuri de 130^c/_m, bătaia 24 km.

Sunt mai tari ca noi, dar nu interesează. Sunt mai tari în greutatea oțelului, în lungimea țevilor și în puterea mașinilor, dar nu în voința de a învinge.

Telemetrul anunță distanța 24.500 m. Un minut mai târziu, cinci sclipiri de foc se observă pe amândouă navele inamice

Au tras!... și noi nu le putem încă ajunge. Un scârșnet de dinți îi scârșie directorului de tir, care se vede în situația de a duela cu un adversar a cărui spadă e mai lungă.

Câteva clipe de așteptare încordată: ...A căzut salva inamică? Unde?... apoi o răsuflare de destindere. Inamicul nu ne-a văzut, fiindcă suntem profilați pe coastă. Salvele lui au căzut mult înaintea noastră, spre oraș, aproape de plaja dela VII.

— «Viteza 27 noduri! Gata de tras! ordonă comandantul, hotărît să ajungă cât mai repede la distanța de tragere. Distrugătoarele aleargă cu 50 km./oră, în timp ce dela comanda de artilerie, pleacă ultimele ordine pentru pregătirea elementelor de tragere.

— «Distanța 19.500!

— «Atențiune!.... Foc!

Cinci guri de tun au improșcat deodată oțelul lor spre cutezătorii bolșevici, cari veniseră să pângărească hotarele păzite de marinarii noștri.

La bordul distrugătoarelor, nu mai exista decât oțel. Oțel în suflete, oțel în tun. Una după alta, curg salvele asupra țintei și totul merge ca la semnalul unei baghe magice.

Inamicul încolțit, începe a lansa pendale de fum și ceață artificială, apoi întoarce și se ascunde după ele, fugind cu toată viteza spre larg.

Dar acum e târziu. Tirul a fost reglat și distrugătoarele noastre sunt în plină viteză. Intrerupem tragerea, pentru a le aștepta să iasă din fum și reîncepem imediat ce siluetele lor se disting din nou. Mai tragem o salvă, două și....

.....a treia salvă nu mai pleacă. Pe locul unde, în capul formației inamice, a existat temerara Moskowă, s'a ridicat acum un nor de flăcări, ce vrea par'că să ajungă cerul. A fost lovit probabil la camera de muniții, căci explozia s'a produs ca erupția unui vulcan ce aruncă foc. O sferă imensă de pară roșie, luminând ca un fulger, apoi când s'a stins, ... nu mai era nimic.

Două sute de piepturi au strigat acum un «Ura!» mai puternic ca o salvă și marea s'a sguduit de vitejia bravilor marinari ai distrugătoarelor române.

— «Punct de ochire, nava a doua!

— «Distanța 19.200, anunță telemetrul. Și cele două sute de suflete se umplu acum de mânie, că Charkow a reușit să scape numai cu ușoare găuri în pântec.

Din tot ce aveau ei mai tare, ca noi, numai puterea mașinilor și lungimea picioarelor, l-a scăpat pe cel de-al doilea bolșevic, să nu aibă soarta «Moskovej».

Cpt. NICOLAE MIHALCEA

Cântecul Scitului

*Stăpân sunt pe stepa pustie,
Imensă ca sufletul meu...
Și'n setea mea de veșnicie,
Inchin pentru unicul zeu.*

*Inchin din a soarelui cupă
Și'n chiot de viață m'avânt,
Când cearcă Romanul să-mi rupă
Din al libertății veșmânt.*

*Călare, în goană nebună,
M'avânt și sfidez fulgerări,
Când cerul se ncruntă — a furtună
Și mi bubue amenințări.*

*Eu Scit sunt cu gândul în slavă,
Vii flacări din ochi-mi fășnesc...
Mi-e inima clocot de lavă,
Atunci când urăsc sau iubesc.*

*Oștirile repezi de vânturi
In iureș când stepa-mi străbat,
Dau drumul străbunelor cânturi,
Cu asprul meu traiu împăcat.*

EM. PAPAZISBU

Cetăți dobrogene

Între considerațiunile privitoare la trecutul mult îndepărtat al Dobrogei, una își află un loc deosebit pentru motivul că subliniază raritatea unui asemenea colț de pământ, care pe o întindere atât de mică a cuprins o istorie atât de bogată și de sbructumată. Aserțiunea aceasta a fost făcută de aproape toți cei ce au străbătut, în lungul și în lătul său, pământul dobrogean, dar a fost formulată — pentru întâia dată — de acel agronom român Ion Ionoscu dela Brad, în a sa „Excursiune agricolă în Dobrogea” făcută de el în 1850, unde spunea: „Nu există altă regiune care să poată cuprinde pe o suprafață așa de mică un număr mai mare de ruine”. Și, tot el, mai departe: „Se observă la fiecare pas res-

turile popoarelor, care au venit în Europa prin această țară, pe care putem să o numim *poarta tutulor migrațiilor*”.

Această considerațiune, pe care am remarcat-o priu sublinieri evidente, nu face altceva decât să constate continuitatea vieții în această regiune numită *Scythia Minor* de geografii și istoricii antici. Fiind vorba de viața omenească în Dobrogea, trebuie reținut faptul deosebit de important că această provincie ponto-danubiană e un străvechi ținut de așezare omenească, fiind locuit chiar din paleoliticul superior. Dr. N. Moroșan a găsit, într-o peșteră dela Topalu, instrumente și resturi dintr-o faună aparținând neîndoios paleoliticului superior. Pe baza industriei, presupusă ca existentă în acea grotă în *mousterian*, d. N. M. a stabilit prezența lui *Homo sapiens fossilis*. Considerațiunile științifice ale acestui paleontolog au fost întărite prin descoperirea unui silex paleolitic, făcută de d. I. Băncilă (Cf. *Analele Dobrogei*, XVIII-1937, pp. 112-113) la Capul Midia, puțin spre N. de lacul Tașaul.

Numeroasele piese preistorice, din neolitic, scoase la iveală cu ocazia săpăturilor sistematice dela Atmageaua Tătărească și Cernavoda, sau descoperite întâmplător la Cadichioi, Vetrina, Damadas, Chiuciuc-Ghiol, au condus la înlăturarea presupunerilor învățatului *Tomaschek*, care socotea Dobrogea inferioară, în privința populației, semintențelor din regiunile apropiate de lumea egeană și hellenă. Au căzut deasemenea părerile că Dobrogea era legată mai mult de lumea balcanică. Descoperirile preistorice și arheologice — tot mai evidente în ultimul deceniu prin rezultat — conduc fără pic de îndoială la justa precizare a lui *Vasile Pitrvan* că Dobrogea reprezintă un grad înalt de cultură și civilizație, în directă legătură cu lumea nord-dunăreană.

În toată această lungă scară a timpului, din depărtate vremi pînă azi, au lăsat urme adânci: înfloritoarea epocă preistorică, antichitatea traco-greco-romană, cultura bizantină, ca să nu vorbim decât pr vitor la istoria veche a Dobrogei. Un studiu asupra acestui trecut, competent și de vederi complete, fiindcă a folosit tot materialul științei istorice și arheologice, a apărut cu doi ani în urmă sub numele d-lui Profesor *Radu Vulpe* dela Universitatea Mihăileană: *Histoire ancienne de la Dobroudja* (în vol. *La Dobroudja*, Buc. 1938, în publ. Acad. Romîne).

Trecind la vremurile istorice, trebuie semnalat că Dobrogea a făcut mai întâi parte din domeniul de colonizare al Ellenilor și anume din acela care fu creat de prima mișcare a acelei vieți active a Ioniei, care simțea nevoia de a radia peste tot pământul (N. Iorga). Expansiunea colonilor greci, pornind dela Bizanț și înaintînd prin Odessos și Dionysopolis spre Olbia — pe liziera acelei lumi barbare, unde cerealele din interior și blănurile nordului așteptau punerea lor în valoare de către negustorul călător (Idem) — urcînd apoi prin Troesmis la Axiopolis și coborînd

pînă spre Silistra, a cuprins în rețeaua sa întreaga regiune dintre Dunăre și Mare, cu șapte secole înainte de Cristos.

Aceste colonii grece, în deosebi cele de pe litoral, au pentru Dobrogea o însemnătate excepțională: au fost o pleiadă de cetăți cu o vădită înfățișare maritimă și comercială. Mărturiile istoricilor antichității și săpăturile arheologice au permis cunoașterea vieții cu totul evolate pe care o duceau coloniștii ținuturilor grecești, în continua lor legătură cu băștinașii Traci, în epoca dinainte și de după dominația romană. E necesar de amintit, în legătură cu așezările și locuințele Traco-Dacilor, că acestea ne sunt cunoscute din săpăturile arheologice, în movilele Traciei, în așezările getice din cimpia munteană și din reliefele columnei lui Traian (G. G. Mateescu). De obicei locuiau, tot despre Traci este vorba, în colibe de nuiete împletite, lipite cu argilă amestecată cu paie — așa cum obișnuesc să facă și astăzi, după veacuri, unii dintre țărani noștri. Satele lor se numeau *dava* sau *deva* (ex., în Dobrogea, Capidava și Sucidava), iar cetățile *ditus*.

Din contactul colonilor greci cu lumea aborigenă au rezultat o seamă de lucruri foarte bune pentru antica viață a Dobrogei. Astfel, ea a căpătat un caracter cultural și o neîntrecută bază de progrese economice, la care lumea romană, pe urmă, a adăugat trăinicia unei stăpîniri și garanția unei protecții. Sub această dublă egidă, Dobrogea — ca peste tot locul unde elementul roman s'a alăturat celui hellen — a însemnat, nu numai din punct de vedere militar și economic, dar și cultural, mai mult decît toate celelalte regiuni ale țării.

Cine privește harta „Dobrogea în timpul Romanilor”, întocmită de Vasile Pirvan și complectată de d. Radu Vulpe, apărută în numărul festiv al *Analelor Dobrogei* în 1928, după care am făcut harta ce ilustrează acest articol, — cine privește — am spus — această hartă, își poate da seama cu prisosință că Dobrogea a fost unul din ținuturile cele mai populate și mai înfloritoare în lumea veche. Dovadă sunt așezările omenești, rurale sau urbane, atît de numeroase. Fără exagerare, șirul de orașe și cetăți care aleargă să înlanțue Dobrogea cu multele-i verigi, căile de comunicație ca un pînjenis, valurile de piatră și de pămînt, teritoriile, în sfîrșit toate mărturiile grăitoare de antichitate, îl fac pe cel ce privește harta amintită să vadă că și pe atunci această regiune se bucura de multiple așezări umane, ba avea chiar mai multe orașe. Iată, dealungul coastei Pontului Euxin: *Dionysopolis*, *Bizone*, *Tirtzis*, *Carum Portus*, *Callatis*, *Tomis*, *Histria*, *Argamum*, *Halmyris*, Apoi dealungul marginii Duuării, începînd dinspre Delta: *Salsovia*, *Aegysus*, *Noviodunum*, *Dinogetta*, *Arrubium*, *Toesmis*, *Cius*, *Carsium*, *Capidava*, *Axiopolis*, *S. Cyrillus*, *Sucidava*, *Durostorum*, *Tegulicium*, *Candidiana*, *Transmarisca*. În interiorul Dobrogei, porninît dela Sud: *Zaldapa*, *Abritius*, *Civitas Ausdencesis*, *Tropaerum Traiani*, *Ulmetum*, *Ibida*. Sunt amintite aici, și nu toate, numai așezările determinate, sigure, lăsînd de o parte multe altele

nesigure, ca de ex., *Sagayada*, *Zianudava* și *Muridava*. N'am pomenit decît în treacăt de așezările rurale, despre care se știe — lucru confirmat și de săpăturile arheologice — cu precizie că erau în număr impresionant. Mă refer la așa numiții *vici*, răs-pîndiți pe tot cuprinsul Dobrogei, cu predilecție în jurul marilor centre de viață care erau orașele și cetățile. Așa, în jurul Tomisului, Histriei, Callatidei.. Întîlnim astfel sate care își iau numele după carierele vecine de piatră, *vicus Petra*, după o construcție însemnată, *vicus Turtis Muca*.. (Comparați cu numele orașelor noastre: Turnu Severin, Turnu Măgurele), după numele întemeetorului, *vicus Ruintonis* sau *vicus Narcissiani* sau r. *Secundini*, care sunt și cele mai numeroase.

Peste toată această regiune așa plină de viață, ajunsă la un grad înaintat de cultură și civilizație, mai ales pe urma nenumăratelor năvăliri barbare, s'a așezat colbul și uitarea. „Cetățile și monumentele grecești, romane și bizantine, — scrie un arheolog al nostru — părăsite rînd pe rînd din cauza deselor invazii și a mizeriei economice, lăsate la voia întîmplării, ruinate de focul barbarilor prădalnici, sau de dintele distrugător al vremii, au fost acoperite încetul cu încetul cu țărînă și năpădite de ierburi. Și astfel s'au așternut uitarea și veșnicia peste locurile în care odată a înflorit civilizația greco-romană. Oamenii, cari mai tîrziu și au dus traiul prin preajma lor, fie necăjiții țărani daco-romani și apoi slavo-romîni din epoca năvălitorilor, fie primitivii Tătari din vremea stăpînirii otomane, nu și-au îndreptat curiozitatea spre ele, decît pentru a le ruina și mai mult, prețuindu-le ca pe niște naturale și comode cariere de piatră cioplită gata, bună pentru temelii de colibe, pentru ghizduri de puțuri sau pentru lespezi de cimitir. E o primitivă inconștientă și o tristă decadență a spiritului omeneșc, care au fost cunoscute în toate țările cu monumente vechi, însă nicăeri nu s'au manifestat mai violent și mai dezastros și mai ales nicăeri îndreptarea lor nu a întîrziat mai mult ca în Dobrogea”.

IOAN MICU

VARIANTA

Acclinaș, pe aceeași temă:

Dacă pentru a tale „Gânduri”

Tu parale îi fi vrînd,

Iți răspund în aste rînduri:

Te plătim și noi.. în gînd.

P. S. — (Morală) Să mai ai grije de prieteni...

Cpt. N. MIHALCEA

Al Gherghel: „Pe țărmul mării”, 1941.

Fecundul scriitor, maestrul Gherghel, ne-a dat în ultimul timp frumosul volum de poeme intitulat „Pe țărmul mării”, ce conține un număr de 37 poeme, din care 14 sunt inspirate pe meleagurile noastre dobrogene, deaceia publicăm pe cea mai specifică ținutului nostru.

Pastel dobrogean

Incarc într'o căruță dobrogeană
Toți anii mei, toți anii bătrâneții
Și plec voios, în faptul dimineții,
Cu cai aleși din ciurdă pe sprânceană.

*

Așa sorbeam în farmecul vieții
Cei duși la câmp când da lumina'n geană,
O glumă doar, nu inimă vicleană
Și primitori, când alții-erău drumeții!

*

Și trec în trap întins prin bărăgane;
Un sat uitat, vreocâteva chervane
Incolo... zare goală și tăcere.

*

Mă oprește'n drum cișmeaua haiducească,
Dar hramul ei, nu'ngăduie ședere...
Și e târziu. Incepe s'asfințească.

AL. GHERGHEL

EPITAF

Lui T. O., autorul revistei G. d. M

Doarme aici, nestingherit
Intre patru, aspre scânduri,
Un poet nefericit.
...Fiindcă'n viață a stat pe «gânduri».

Cpt. NICULAE MIALCEA

Iarnă dobrogeană

Iarna e anotimpul de bătrânețe al anului. O bătrânețe ciudată, cu săbii ascuțite de gheață care se frâng în dueluri de vijelte și simfonii prin hogoacuri. E o suverană amară și nemilosă, și totuși cu zimbet în orii de petale.

E o risipitoare de frig și tristeți prin casele sărmene, neîndurătoare și hidă, când e prea mult avută. Nu e plăcută de cei în călătorie mică, cu salbe de clopoței sau privită dela fereastră, romantic și discreționar, dacă în cămin trosnește ștejarul și la urma urmei toată pădurea.

A fost talmăcită și răstălmăcită de poezi, de artiști, de scriitori. cu povești de tot felul, cu legende la gura sobei sau a fost privită cu intuiția sportului, prin aburii calzi ai stetei de ski sau ai vânătoarei.

Iea lupii după pradă în acest anotimp, călătorii firtați mor de frig pe pînă albă, iar în codrii și în pădurea de la câmpie se aud vaete și minstre chemări de jivne, pe care le mîna foamea, oriunde.

O iarnă grea ca aceia din anul acesta a mai poposit cîndva în Dobrogea și la Hârșova lângă un bordei cu un coptandru și o perdea de oi. E o poveste simplă și tot atât de tragică, scrisă pe zăpadă.

A mai luat parte, — să nu uit să spun, — în această dramă și o hestă de lupi.

Bordeiul sta tufiat la sinul perdelei și era iluminat palid la întesre, de câteva găteje incandescente. Copilul îngrișea de foc și se pârșălea la căldura lui singur, căci era un orfan ca atîția alții intrat la săpîn, — un ciobănaș cu fără șapte turme de oi, nefiine chiar acela din pastorală corurilor ș olăreșii.

Era un ghifor țeapăn și amarnic, dacă ar fi fost fost să povestească el mai tîrziu, dar noroc că răpezeala lui se involbura mai tare în perdeaua de tresii, scoțorînd din cînd în cînd, de la focul adăpostit, doar scînteii, cari durau numai o clipă.

O vreme mai cumplită ca aceea nu se putea închipui, dar ce-are al ce, ciobănașul era mulțumit, fiindcă sarfa de lână miștoasă îi ținea cald. Gândurile lui formau o pîrghie de susțineră trahnică: oile erau la adăpost, iar bordeiul și cu el, plus cei trei cîini ciobănești, le aveau în cea mai sigură pază.

Se pregătea într'un timp să-și sprijine capul pe un ceain de alături și să lase de veghe tovarășii din jurul găteșelor, cînd nici n'a apucat să sîrpească bine și cîinii i-au și dat de veste că furii nopții sălbatici s'au apropiat de ei.

Huo, lupii! a strigat ciobănașul și a ieșit cu ciomagul afară asmuțind cîinii. Dar a fost fără de nici un folos bărbăteasca sa îndrăjire. Hătîșul era destul de mare ca să se ia la trîntă cu Arap, Lupu și Bercu, iar o parte să năvălească în hoardă peste bițele oi. Erau multe, se înțelege, dar, ... oi.

Cetace s'a petrecut înăuntrul perdelei au înfățișat-o a doua zi, cadavrele găsite găuite por.oi și ciobănașul oilor, răpus și el într'o lupă pe viață și moarte.

Cînd stăpînul din Hârșova a aflat la ziuă ce se petrecuse, a mai găsit și alte oi sfîrtecate, ici, colo, cîte una, cîte trei, cîte două, după cum s'au îndemnat ele în grupuri, să fugă.

Privelisțea însă a fost și mai impresionantă, căci pe stîrvurile proaspete se și așezaseră la bogatul ospăț, o grămadă de vulturi golași și de toate felurile.

Croncănturile lor vesteau din depărtare un episod din lumea animalelor de pradă, — un intermezzo de farnă dobrogeană...

Babadag, 14 Martie 1942

VALEBIAN PETRESCU

Lui Titus Cergău, care în ultimul număr,
ruga prietenii să-l achite abonamentul
la revistă

De-ți suntem dragi, așa de tare,
Și sincer 'ți este sentimentul,
Trimite «Gânduri», dela Mare.
Dar..., nu mai cere abonamentul.

Cpt. N. MIHALCEA

Primăvară euxină

*Tristețea apelor s'a luminat
In crugul sur, ca o fereastră'n zare,
Ca un zăbranic desprimăvărat,
Când Idele torc proaspete fuioare.*

*Și marea iar își dete pe obraz
Cu farduri de marmorean azur,
Să culce soarele pe sâni de atlas,
Să-i legene trirema de Augur.*

*Tot pentru el își puse'n ochi agate
Și lui mireasă'n vâl duminical
Cu undele-i, cu mâini catifelate,
L-alintă în comori de viu coral.*

*Trec dârz prin răsărituri cormoranii,
Cum anii cei desculți prin tinerețe...
Ca undele spre vaduri de pierzării,
Noi ne-adâncim în toamne și'n tristețe.*

*Căci, cum pornim pe albele calești
De spune, către vis sau orizont,
Tot mai amar sorbim aurora'n cești,
Prietene din Euxinul Pont..*

AUREL DUMITRESCU

Poemă

*În cârciumioara învelită cu olane vechi, de lângă moara
îndrăgostiților, aproape de svonul apelor ce curg spre mare,
printre stuf și sălciiile din pitorescul sat Mamaia, la o masă
afară, în fața unui pahar cu vin, privesc păsările mării cu
siluete de albatroși, ce ating luciul apei cu aripele lor legă-
nătoare. Soarele îmi obosește văzut. Mi e inima plină de lumină
și de dor de ducă... Aș vrea să sbor ca și păsările mării spre
zări nemărginite... Apele sufletului meu nu cunosc odihna*

mângâierilor dulci ale destinului.. cum cunoaște apa mângâieri de aripi...

Văd marea. Aș vrea să fiu frate cu un fir de spumă sau de rouă. Dar ce aș putea face cu un frate așa de mic? Pe unul îl spulberă vântul, pe celalt îl topește soarele iar pe mine viața.. Toți trei am avea aceeași soartă...

Viața mea e un mic volum nedeschis. Nu știe nimeni ce stă scris în ea. De câte ori o citesc singur, găsesc în cartea nedeschisă a vieții mele, o neisprăvită poezie de iubire. Toate nopțile și zilele sunt paginile cărții vieții mele, pline de regrete și resemnări și cu foarte puține imagini de fericire...

Simt în mine o mare oboseală. Cred că numai în somnul de veci, unde începe adevărata viață, m'aș putea odihni pe deplin. Iubirea însă sunt sigur că n'ar avea puterea morții ca să mi dea liniștea dorită. Aș vrea să fiu legănat pe un strop de spumă, cu fața spre stele și valurile să mi intoneze cel mai armonios cântec de patimă și sbucium, să mă legene valul în veșnicia iubirii, să fiu mort și să cred că sunt uitat de toți ca și când aș iubi în moarte și dincolo de ea...

Am alergat cu gândul prin egoista împărăție a lumii dela un cap la altui, dar n'am găsit nici o victorie statornică sau vre'o iubire durabilă.

În somn, prin regatul visului trăit, sgomotul și durerea mi-au măcinat sufletul și m'au târât pe ogorul lui plin de spini ascuși ai vieții..

Aș vrea să mi opresc goana sufletului din alergatu-i nebun, într'o plajă odihnitoare și caldă ca o fecioară fierbinte...

Visez.. Visul mi-a fost scurt, căci, când m'am trezit, stuful de pe maluri se legana în valuri.. Mi se părea că îmbătrânisem și nu uitasem nimic din viață.

S'a răcorit. Am intrat înăuntru și privesc prin fereastra din spre mare. S'a inserat. Printre moară și sat, deasupra mării, stelele numără orele care trec, măcinându-mi viața cu dinți mărunți de clipe...

Beau vinul din pahar și plec sub clarul de lună, pe malul mării fără nici o țintă.. Mă simt trist pentru că frea-

mătul valurilor trezesc în mine simfonii de lumină, iar visele-mi se leagănă pe deasupra valurilor ca rândunicile în jurul cuiburilor de primăvară. Mă trântesc pe plaja caldă și privesc visător la zarea îndepărtată. Stau nemișcat pe covorul de nisip uscat și auriu. În juru-mi au început a sbura pescărușii albi ca spuma în care-și ating vârful aripilor...

E atâta lumină de apus și pace împrejur, că dacă aș sta mai mult așa, aș avea senzația că nu mai exist de mult...

Valurile au început să se agite și să mă stropească, gonindu-mă de pe plaje.

Se înserează și printre boschetele de stuf soarele aruncă ultimele sărutări peste fața sbârcită a apei nestatornice, ca patimile. Vântul culcă stuful cu mlădieri feline, legănând și ramurile sălciilor, fără să le rupă, după cum nici viața încă nu m'a rupt.

*

Visurile mele au sburat risipite ca spuma de pe fruntea valurilor, iar păsările nopții cântă cu țipete de fluerat sinistru.

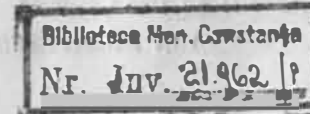
Nu orice viață e o poezie și nici o poezie nu e totdeauna ca viața.

*

Eu însă am poezia vieții mele scrisă cu litere de jeratic pe cartea rușie a inimii ce sângerează de când am vrut să mai simt.

Acum, când vreau să plec, o pasăre par'că-mi spune prin svonul valului: -Dacă vrei să fii fericit, du-te departe, căci în drumul tău nu va mai răsări floarea iubirii, dar veșnic te vor înțepa ghimpii regretului și ai adorației, dacă și vei mai răsfol cartea vieții tale, la malul mării răscolitoare de amintiri, patimi și iubiri...

Am plecat încet spre orașul blestemat, unde se zăreau luminele electrice ca niște licurici vrăjiți, cari se întreceau cu stelele în sclipirea lor. Mă gândeam: Steaua mea e'n mine sau în orașul de care mă apropii? Nu pot să mai gândesc, căci simt povara grijilor apăsându mi umerii și vântul răcoritor de pe litoral îmi mângăie tâmplele-mi înălbite de timpuriu....

Titus Cergău

In pustie

*Pe străzile oraşelor durerii,
Se văd atâţia oameni, ca pusderii,
In valuri trece lumea 'n lung şi 'n lat,
Iar fluviul străzii curge turburat.
Chiar de va fi vreo piatră sclipitoare,
S'afundă şi se pierde în văltoare.
Aici, sunt toţi încătuşaşi de ape
Şi, cine î prins, nu poate să mai scape.
Trec toţi grăbiţi, sunt doar nişte pitici
Ce aleargă numai după lucruri mici.
Un glas profetic chiar de s'ar ivi,
E sgomot mult şi l-ar înăbuşi.*

*Pustiul'n sfânta lui singurătate
E un izvor de pietre nestimate,
Căci din pustii prooroceau profesii
Suprema mântuire a vieţii.
Leşind din valul lumii turburate,
Işi luau toiagu 'n mână, traista'n spate,
Lăsau mirajul ei de 'nşelăciune
Să-şi făurească-adânca 'nţelepciune
Şi 'ntreaga ei comoară adunată
O revărsau apoi prin lumea toată;
Iar prin cuvântul din pustii adus,
O altă temelie lumii-au pus.*

*De vrei să ştii ce e'n această lume,
Nu sta în iadu-i clocotind în spume
Căci te cuprinde fluviul turburat
Şi eşti pierdut când valul te a luat.
Tăcut, trăeşte în singurătate
Căci mult mai bine le'nşelegi pe toate:
Oricând, tăcerea poate spune multe
Aceluia ce ştie s'o asculte.
Cugetători retraşi, pe omenire
Au înălţat-o sus din umilire
Şi'n lumea-aceasta vecinic va să vie
Cuvânt divin născut în vreo pustie.*

ION DUMITRESCU-PRASIN

Reviste

Slova noastră

Apariţia unei noi reviste — mai ales în Metropola Țării — nu poate fi socotită nici ca un eveniment și nici ca o surpriză. E atât de mare numărul harnicilor și afete ale gândirii sau ale artei, care se nasc cu trudă și se sting cu mult înainte de a-și fi îndeplinit misiunea avută!.. Fără a fi optimiști, ne vine să credem, totuși, că «Slova noastră» nu va împărtași aceeași soartă. Durata unei publicații o asigură și o garantează nu numai valoarea colaboratorilor, ci și prestigiul conducătorului ei. Având ca director pe d-l Mircea Ispir — un învățator de elită și unul dintre cei mai talentați scriitori ai generației tinere — «Slova noastră» poate privi cu încredere viitorul. Ea nu etalează proiecte și programe grozave, ci își propune, cu destulă modestie, să nu fie decât un «răboj al faptelor și năzuințelor învățătorimii, din miezul caruia să involte floarea rară a faptelor puse în slujba colectivă».

Primul număr aduce — pe lângă prețioasele și întremătoarele cuvântări ale Domnilor: Teodor Iacobescu, Președintele Asociației Generale a Învățătorilor, profesor Napoleon Crețu, Secretar General la Ministerul Culturii Naționale și D. V. Ţoni, fost Ministru și Președinte al A. G. I., rostite cu ocazia sfințirii Gazei Asociației Generale a Învățătorilor — și interesanta colaborare a D-lor: Mircea Ispir, Mihail D. Stamate, V. Copilu Cheatră, Emil Nistru, Iulian-Titus Negoescu, etc. Minunatul poem «Pop-s în Aibaç», al D-lui V. Copilu Cheatră, oferă cititorilor originalitatea unui puternic talent în plină ascensiune. E de remarcat crezul poetului care confundă libertatea cu Divinitatea.

„Prizonierii dela Dalnic” e un impresionant fragment din lucrarea cu acelaș titlu a D-lui Mircea Ispir. S'au scris, despre actualul război, numeroase reportaje și cărți — dintre care — unele cu vădite calități literare. Printre acestea, trebuie socotite: «Ard malurile Nis-

trului», de Const. Virgil Gheorghiu, «Noi dela bombardamente», de Gr. Olimp Ioan și «Prizonierii dela Dalnic». Dalnic! Nume sonor, orchestral, evocator de legendare eroisme. Localitatea aceasta, străjera porților Odesei, e merită, poate, să strălucească în istoria neamului, ca un Marathon românesc...

D-l Mircea Ispir a trăit toate impresiile, toate senzațiile războiului atât de sincer și atât de sugestiv redată în paginile cărții sale, fiind el însuși — ca voluntar — în rândul combatanților. Ba se poate spune că unele din pagini sunt scrise chiar cu sângele său, intrucât n'a părăsit frontul decât numai după ce a fost rănit.

Nu cunoaștem întregă lucrare a D-lui Mircea Ispir. Ea se află încă sub tipar. Dar, din fragmentul publicat în «Slova noastră», se poate constata valoarea și importanța ei. Suntem siguri că această carte, scrisă cu mult talent, va interesa nu numai pe luptătorii de pe front, ci și pe toți acei cari n'au cunoscut frontul și n'au trăit fitorii scenelor sguduitoare prilejuite de furia războiului.

Regretăm că nu putem reproduce aici, în întregime, prea frumosul capitol: «Introducere la un tratat de camaraderie», care se încheie cu aceste rânduri: «Nu miră pe nimeni căderea la datorie a celui mai bun camarad, ci locul, împrejurarea în care a căzut și grija unei sfinte datorii împlinită pentru rânduirea unui strat cât mai frumos de pământ, deasupra mormântului. Acesta, de azi înainte, aparține Țării, restituirilor istorice ale neamului ce și-a împlântat în inima pământului cucerit, ca un rod pentru veacuri, trupul de strajă al unui viteaz»..

EM. PAPAZISSU

Directorului revistei «Gânduri dela Mare»
a cărei apariție a fost suspendată

E un an, de când nu mai apare
Revista: «Gânduri dela Mare».
Și iată ce-a 'nțeleș poporul:
Nu mai «gândește» directorul.

Cântec

Foaie verde iasomie,
Eu plec în mili arie.
Tu să știi dragă soție,
De nu i pace și-i război,
Nu știi de viu înapoi;
De nu-i război și e pace,
M'oiu duce și m'oiu întoarce.
Foaie verde matostat,
Țara a mobilizat
Și Ghiorghia mi-a plecat
Amărât, dar bucurat
Și din gură a cuvântat;
Tu să știi dragă soție
Ce îți las acuma, ție
Să ai grije tu de ei
Că sunt trei și's mititel.
La Constanța am plecat
Amărât și supărat
Căpitanul m'a întrebat:
Pentru ce sunt supărat?
Cum să nu fiu supărat
Copilașii mi-am lăsat
Lemnelor și pietrelor
Pe mâna străinilor.
In bătaia gloanțelor
Pe mâna dușmanilor.

Dela Constanța am plecat
Și la Ezer m'au dat.
Multă lume-i la plimbare,
Numai Ghiță'n patrulare,
Merge pe traseu la vale,
In gară cum ajungea
La patrulă se ducea
Și carnetul iscălea.
La Constanța se uita
Cum Rușii o bombarda,
Iarăși Ghiță ce făcea?
Mâna pe armă strângea
Și 'n avioane trăgea
Pe traseu el alerga
Și 'n tranșei nu se băga.
Foaie verde foaie lată
Liberează Doamne odată
Concentrații din armată
Să mai vad pe Ghiță odată
Că foaie verde matostat
De când de acasă am plecat
Eu pe pat nu m'am culcat,
Nici pe pat și nici pe țol
Și nici pe pământul gol,
Dar nu-mi pare rău de loc
Acum când mi-i țara 'n foc.

Jand. Frunțaș
NINU GHE.

Com. Bortești — Jud. R. Sărat

Prietenului epigramist Al. C. Aldea, care
mi-a promis o vizită în vacanța Crăciunului,
dar nu s'a ținut de cuvânt.

Vacanța să-și petreacă 'n pace,
S'a 'nchis ca melcu 'n carapace...
Dar a slăbit cinci kilograme,
Muncind la... două epigrame.

EM. PAPAZISSU